

*Гурлева Т.С., Інститут психології імені Г.С.
Костюка НАПН України*

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У СУЧАСНОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ: ДІАЛОГ ЧИ МАНІПУЛЯЦІЯ?

*«Як добре на душі, коли нема боязні за слово праведне,
що визріло в тобі...» (Д. Павличко)*

ЗМІ, створюючи інформаційний простір, в якому виробляється, існує, циркулює інформація (Ж. Бодріяр, С. Гнатюк, О. Довженко, В. Карпенко, І. Малик, О. Петрунько, О. Ткаченко та ін.), є каналом вираження громадської думки і засобом її формування, а також механізмом психологічної допомоги населенню. У нинішній психотравмівній ситуації, що гальмує розвиток особистості, тримає її у кліщах страху, зневіри, розгубленості, необхідність в такій допомозі зростає, бо передбачає моральне, духовне зцілення особистості, збереження її цілісності. Професійної компетентності потребує взаємодія мас-медійних психологів і громадян, які є споживачами дистантної консультативної допомоги.

Досліджуючи стосунки між психологом і клієнтом, вчені наголошують на тому, що психотерапевтичний процес безпосередньо залежить від того, чи виникне контакт між

фахівцем та людиною, що звернулася по допомогу, якими будуть реальні стосунки між ними і результат взаємодії, чи буде встановлено діалог між комунікаторами (О. Бодальов, А. Копьєв, К. Роджерс, О. Фільц, Т. Ханецька та ін.). Суттєвими вбачаються ті результати досліджень, які засвідчать і підтвердять, що попередження або виправлення патологічних форм функціонування особистості стає можливим у процесі психологічної допомоги через ЗМІ з позицій гуманістичної психології, що зумовлює суб'єкт-суб'єктну взаємодію між людьми, добровільне й активне сприймання, розуміння, інтерпретацію, застосовування і розповсюдження психологічної інформації.

Особливості і форми стосунків, опосередковані засобами масової інформації і які забезпечують психологічну допомогу в екстремальних, психотравмівних ситуаціях, майже не вивчені. Між тим, створення продуктивної моделі стосунків «психолог-населення» у масмедійному просторі сприятиме професійному використанню фахівцями віртуального спілкування як інструменту зцілення і розвитку особистості, що підвищуватиме успішність загального процесу психологічної допомоги як під час, так і після кризових подій в Україні.

Якісні, конструктивні психотерапевтичні стосунки у системі «психолог-населення» надзвичайно важливі, в своїй основі вони мають включати емпатію, повагу, рівність особистостей, які спілкуються віртуально. З боку психолога важливе не маніпулювання людиною, а надання їй можливості свідомо сприймати, інтерпретувати і критично застосовувати отримувану інформацію, забезпечення зворотного зв'язку з людиною або групою людей, аби сприяти процесу розвитку і взаєморозвитку особистостей – партнерів комунікації. А це є можливим за рахунок встановлення діалогічних стосунків між психологом і населенням, ініційованих фахівцем. Діалогічне спілкування, зокрема, через паперові або електронні, текстові ЗМІ (газети, журнали, інтернет-видання тощо) передбачає осмислення, критичне використання інформації для конструктивного вирішення актуальних життєвих проблем, духовне очищення і зміцнення.

Діалогічність як взаємодія складає, вважає Н. Громова, фундаментальну властивість газетних текстів [3, с. 51]. До діалогу спонукає вже сама назва статті чи іншої публікації. Текст визначає аудиторію, а аудиторія – текст, завдяки чому відбувається взаємопроникнення й утворення спільного смислу. Діалогічність полягає в двосторонній спрямованості тексту – як на автора, так і на читача (Р. Барт, М. Бахтін, У. Еко, Ж. Гордєєва, Ю. Лотман та ін.). Запрошенням до спілкування виступає також назва рубрики, де розміщено матеріал: до речі, його місце, оформлення на сторінці друкованого видання чи сайту є виявом ставлення видавництва чи редактора до психологічної інформації взагалі й до автора, що певною мірою впливає на сприйняття тексту, рівень довіри до психолога.

Майдан, а далі протидія зовнішньому агресору, об'єднавши людей різних поколінь, неоднакових соціальних статків і статусів, виявили присутність базових моральних настанов, що рухають людиною, впливають на її свідомість та поведінку. Попри матеріальні труднощі, погіршення фізичного здоров'я і життєвих умов, страхи і втрати, серед сутнісних життєвих смислів наших громадян головними є такі, як людська гідність, справедливість, доброчесність, жертвовність, співпереживання, відповідальність, правда, любов тощо. Тому, завдання психолога, який виступає у ЗМІ, – не просто надавати інформацію, певні поради, пропонувати можливий алгоритм дій, а піклуватися про збереження цілісності особистості, її життєвої активності, життєстійкості, про готовність і прагнення розвиватися, ставати більш гармонійним і досконалим, не загубити і не зрадити себе як носія високих буттєвих цінностей, а вдосконалювати себе і своє оточення. Це забезпечується діалоговою взаємодією, коли людині надається можливість на відстоювання власної думки і життєвого сценарію, особистісного самоствердження, духовного росту.

Психологу важливо сприяти розвитку в отримувача психологічної допомоги через друковані засоби масової інформації «читацької компетентності», яка, на думку Н. Чепелевої, є чинником розуміння тексту, що дозволяє читачеві успішно здійснювати діалог з текстом [8, с. 64-66], а значить встановлювати зворотний зв'язок з психологом як рівним партнером по спілкуванню. Психолог має володіти прийомами діалогізації свого

повідомлення. Фрагменти діалогу можуть включатися у психологічний текст так само, як, скажімо, у художній. На думку Н. Валгіної [2], діалогічність нехудожнього твору досягається особливими засобами, які допомагають автору «направити текст на читача», слугують меті встановлення контакту з читачем, відтворюють задушевність бесіди, дають можливість автору акцентувати увагу читача на важливих питаннях. До засобів діалогізації відносять: комплекси питання-відповідь, риторичні запитання, окличні речення, різні форми звертання до читача, посилання до думки інших людей, пропозиція спільного розмірковування або до дії, різні форми спонукання, рекомендації, спрямовані до читача, експлікації можливих реакцій людини на повідомлення автора тощо. Прихований діалог може бути присутнім у монологічно вибудованому тексті, «коли виникає бажання і необхідність активно впливати на читача». Адже, за М. Бахтіним, усіляке висловлювання завжди має адресата, відповідне розуміння якого автор мовленнєвого твору шукає і передбачає. «Подія життя тексту, тобто його справжня сутність, завжди розігрується на межі двох свідомостей, двох суб'єктів», – писав вчений [1, с. 285].

Якістю, яка зумовлює ефективність роботи психолога, виступає, на думку Н. Чепелевої та Н. Пов'якель, діалогізм. Ця інтегральна характеристика особистості включає діалогічну інтенцію, тобто орієнтацію на клієнта як на рівноправного суб'єкта спілкування, вміння встановлювати ефективні контакти з ним, слухати його, здатність вести професійно орієнтований діалог [9]. Важливо, що завдяки діалогічній інтенції психолог здатний сприяти саморозкриттю й пошуку клієнтом істини про себе самого, відкриттю справжніх змістів, зауважує Т. Ханецька [7]. Саме пошук і утвердження вищих, буттєвих смислів надзвичайно важливо враховувати, надаючи психологічну допомогу людині у період зневіри, втрати життєвих орієнтирів, гострої неприйнятності брехні, лукавства, загравання тощо, в часи агресивних інформаційних атак.

Діалог починається з уваги до співрозмовника, до його мотивів, цінностей, потреб, до питання, яке він прагне розв'язати. Почуття співучасті і прийняття відповідає глибинній суті людини, є тією важливою психотерапевтичною умовою, яка знімає тривожність і «захисні механізми», а згодом налаштовує співрозмовника на «діалог зі власною совістю», вважає С. Куницька [4]. Основна вимога до психолога, зазначає К. Роджерс, – бути «справжнім» у спілкуванні з клієнтом, здатним до піклування, прийняття і розуміння клієнта, при цьому увага повинна концентруватися не на проблемах людини, а на її особистості. Клієнт, в міру зміни світосприйняття і формування іншого ставлення до себе, сам зможе розв'язати свої проблеми [6]. Відкритість психолога сприйматиметься співрозмовником як довіра до нього і в його особисті можливості, що буде сприяти їх активному пошуку, відкриттю і творчій реалізації. Діалог вважається протилежністю маніпулюванню, бо не терпить насилля, натиску, підкорення людини, адже управління перетворює її в об'єкт, і такий вплив уподібнюється магії, а маніпулятора можна порівняти з «шахраєм», «жокеем», «фокусником», «престижиджитатором» тощо, які впливають, навантажують, обдурюють, обробляють, володіють і т.ін. Під час маніпуляції акцентується увага на проблемі і потребах клієнта, але його особистість є цікавою (вірніше - використаною) для маніпулятора лише у тій площині, аби змінити ставлення людини до себе, світу, життєвої ситуації таким чином, щоб це відповідало нечесним, шахрайським, прихованим планам маніпулятора. Маніпулятивним можна вважати такий підхід, коли автор-маніпулятор, розраховуючи на пасивне сприйняття тексту й сліпу довіру, використовує вигадані, провокативні відомості про неіснуючі події тощо, аби викликати певні сильні емоції і схилити до розуміння того, що сталося, як йому вигідно. При цьому такий автор прораховує, наскільки людина (чи коло людей, спільнота) обізнана щодо певних подій, тієї чи іншої ситуації.

У цьому контексті доречним є розгляд типів взаємодії читача з повідомленням залежно від його обізнаності в проблемній ситуації, орієнтованості в тому, що відбувається. Так, Н.М. Громова виділяє три основні типи такої взаємодії, а саме: 1) читач повністю володіє інформацією про подію, що відбулась у світі, ще до прочитання газетного тексту, і в процесі ознайомлення з ним корегує або доповнює власні знання новими даними; 2) читач

володіє загальними знаннями про об'єкт повідомлення, наприклад країну, де відбулась подія, але не знає про саму подію, і таким чином, отримує нову інформацію для себе; 3) читач не володіє жодними знаннями про об'єкт і предмет газетної статті та дізнається про це вперше з тексту. В першому і другому випадку, резюмує дослідниця, освіченість з певного питання надає читачу впевненість і можливість для критики, аналізу та полеміки з автором. У третьому випадку читач не має підґрунтя для сумніву, тому довіряє автору і сприймає інформацію майже пасивно, а отже, не має зв'язку з реальною дійсністю, лише з текстом та його автором. Такі висновки підкреслюють необхідність розвитку як читацької, так і міжкультурної компетентності [3, с.55]. Там, де є свідомі махінації свідомістю і відсутня опірність їм, там годі чекати від людини адекватного пізнання дійсності, критичного осмислення реальності й активного впливу на події.

Нами встановлено, що діалогічне спілкування (на відміну від маніпулятивного чи суто інформативного) сприяє розвитку особистості в кризових умовах. Діалог через друковані ЗМІ є формою, прийнятною для різних категорій постраждалих, бо виявляє їх потребу в інформації, повазі, довірі, співучасті, рівних стосунках, взаємовідповідальності тощо.

Фахової підтримки потребують також психологи, які виступають у ДЗМІ. Підвищення їх комунікативної, зокрема текстової компетентності, сприяє правильному сприйняттю, розумінню та інтерпретації клієнтом-читачем психологічних повідомлень, тобто підвищенню його читацької компетентності. Вважаємо, що росту текстової компетентності психологів сприяють певні вимоги до їх авторських текстів з боку редакторів друкованих видань (журналів, газет тощо), а також їх особистісні якості, зокрема така важлива суб'єктна якість, як автономність. Пілотажне дослідження за методикою Г.С. Пригіна [5] показало, що серед редакторів вітчизняних популярних, науково-популярних, науково-методичних видань або рубрик, де розміщуються статті на психологічні теми, «автономних» виявилось 71,4 %, «залежних» – 7,2 %, тих, які належать до змішаного типу («автономні-залежні» або «невизначені») – 21,4 %. Дані, отримані за спеціально розробленою анкетною для редакторів, показали, що серед вимог «автономних» (і частково «невизначених») редакторів до психологічних текстів виділяються такі, які відповідають діалогічності, а саме: «розуміння проблеми», «точність, послідовність і логічність викладення думок», «правдивість», «повага до читача», щоб текст «надихав на творчість, добро, взаємодопомогу», «не містив нравоучень» та ін. Більшість «автономних» редакторів дбають про те, аби написане на сторінках їхніх видань спонукало читача до роздумів, аналізу тексту, формування власної думки. Натомість «залежні» редактори виявляють схильність до пасивного засвоєння знань, орієнтацію на конкретні поради, вказівки, настанови ззовні, а значить певну піддатливість до маніпулятивного впливу. Отримані дані свідчать про у цілому позитивну тенденцію розвитку суб'єкт-суб'єктних, діалогічних стосунків вітчизняного психолога і клієнта, а також про перспективи цілеспрямованого підвищення (семінари, курси, тренінги і т.ін.) комунікативної, діалогічної, писемної компетентності фахівців-авторів психологічних текстів і тих, хто їх видає тепер і видаватиме у майбутньому для широкого кола громадян.

Отже. Для збереження, зміцнення та гармонізації особистості у нинішніх психотравмівних умовах особлива роль належить психологу, який надає психологічну допомогу населенню, зокрема через друковані, текстові засоби масової інформації. Від особистісної і професійної спрямованості фахівця залежить *свідомий вибір ним форми взаємодії* з клієнтом. Психолог гуманістичного спрямування має спілкуватися з населенням таким чином, аби подолати схильність людини покладатися на волю «сильного і авторитетного», а кріпити власну суб'єктну здатність активно творити своє життя, самостійно впливати на його якісні зміни. Діалогічна взаємодія між психологом-автором і клієнтом-читачем сприяє опору будь-яким маніпулятивним технологіям, бо допомагає людині думати, формувати власні оцінки і переконання, що попереджає прийняття чужих думок і спрямовуючих до дії вказівок без критичного їх осмислення, а значить робить

людину вільною, відповідальною за своє життя і поведінку. Діалогічність друкованого тексту психолога мотивує читача до співбесіди, спонукає його до роздумів, застосовуючи різні засоби і прийоми писемного діалогічного мовлення.

Повага до читача як до співрозмовника, турбота про зростання його читацької компетентності вимагають від фахівця постійного вдосконалення професійних умінь та навичок ведення мовленнєвих діалогів через текстові ДЗМІ. Сформованість суб'єктних якостей, особистих смислів, морально-етичних переконань, гуманістичної спрямованості психолога сприяє високопрофесійній підтримці громадянина в його активній протидії прийомам прихованого чи явного маніпулювання у сучасному мас-медійному просторі.

1. Бахтин М.М. *Естетика словесного творчества* / М.М. Бахтин — М. : Искусство, 1986. — 445 с.
2. Валгина Н. С. *Теория текста: учеб. пособие* / Н. С. Валгина. — М.: Логос, 2003. — 280 с.
3. Громова Н.М. *Психологія діалогічної взаємодії автора газетного тексту і читача* / Н.М. Громова // *Проблеми сучасної психології* : зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / за ред. : С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. — Вип. 13. — Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. — С. 48–58.
4. Куницкая С.А. *Сущность взаимопонимания в педагогическом диалоге. Духовное воспитание в педагогическом диалоге* / С.А. Куницкая: Учебно-методическое пособие. — Минск : БЕЛМАПО, 2005. — 14 с.
5. Прыгин Г.С. *Психология самостоятельности: монография* / Г.С. Прыгин. - Ижевск, Набережные Челны: Изд-во Института управления, 2009. — 408 с.
6. Роджерс К. *Взгляд на психотерапию. Становление человека* / Карл Р. Роджерс. — М. : Прогресс, 1994. — 480 с.
7. Ханецька Т. *Діалогічна спрямованість професійного спілкування психолога* / Тетяна Ханецька // *Вісник інституту розвитку дитини. Серія : Філософія. Педагогіка. Психологія* : Збірник наукових праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. — Вип. 11. — С. 170-175.
8. Чепелева Н.В. *Текст і читач: посібник* // Н.В. Чепелева. — Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. — 124 с.
9. Чепелева Н. В. *Діалогічно-орієнтований підхід в системі підготовки практичних психологів* / Н. В. Чепелева, Н. І. Пов'якель // *Вісник Тернопільського експеримен. ін-ту пед. освіти*. — Тернопіль, 1996. — С. 29-31.

Львівський національний університет імені Івана Франка
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Національний університет «Львівська політехніка»
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
Львівське обласне відділення Всеукраїнської громадської організації
«Товариство психологів України»

**ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ
АСПЕКТИ ДУХОВНОСТІ
В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННІ**

Збірник тез

*III Всеукраїнської
науково-практичної конференції з
міжнародною участю*

19 квітня 2017 року

Львів – 2017

Ivan Franko National University of Lviv
**G.S. Kostiuk Institute of Psychology of the National Academy of Pedagogical
Sciences of Ukraine**
Lviv Polytechnic National University
Drogobuch Ivan Franko State Pedagogical University
Lviv State University of Life Safety
Poltava National V.G. Korolenko Pedagogical University
Lviv regional branch of the Ukrainian public organization
"Association of Psychologists of Ukraine"

**PHILOSOPHICAL-PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF
SPIRITUALITY
IN THE ECONOMY AND MANAGEMENT**

COLLECTION OF THESIS

**III Ukrainian
Scientific-Practical Conference With
International Participation**

April 19th, 2017

Lviv - 2017

УДК 130.122:159.942.6: 159.92+37.037: [316.32+004]

ББК 88+15.56. Н 34.

Філ 51

**"Філософсько-психологічні аспекти духовності в економіці та управлінні",
III Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю (2017; Львів).**

Збірник тез III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю "Філософсько-психологічні аспекти духовності в економіці та управлінні", 19 квітня 2017 р. [Текст] / за ред. В.П. Мельник; відповід. за вип. В.В. Яцура, Н.І. Жигайло, Ю.В. Максимець. – Львів : СПОЛОМ, 2017. – 304 с.

Бібліогр. в кінці ст.

Редакційна колегія

Голови:

Мельник В.П., проф., ректор Львівського національного університету імені Івана Франка

Максименко С.Д., акад., директор Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Співголови:

Рижак Л.В., декан філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Михайлишин Р.В., декан економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Робоча група:

проф. Яцура В.В., проф. Хоронжій А.Г., проф. Савчин М.В., проф. Варій М.Й., проф. Захарчин Г.М., проф. Лобозинська С.М., проф. Моргун В.Ф., доц. Макаренко С.С., доц. Кохан М.О., доц. Данилевич Н.М., доц. Мрака Н.М., доц. Борисенко О.М., доц. Войцеховська О.В., доц. Сірко Р.І., доц. Слободяник В.І., доц. Стельмах О.В., викл. Кожушко-Лозинська І.І., доц. Закалик Г.М., викл. Зошій І.В., Дроздовська Л.О., Євтушок О.В.

Керівник проекту:

Жигайло Н.І., професор, професор кафедри менеджменту Львівського національного університету імені Івана Франка

Відповідальний за верстку матеріалів конференції:

Максимець Ю.В., доцент, доцент кафедри економіки підприємства Львівського національного університету імені Івана Франка

*Відповідальність за зміст та достовірність наданої інформації
несуть автори інформаційного матеріалу*

Зміст

<i>ВІТАЛЬНЕ СЛОВО</i>	4
<i>Балаш А., Мураль Ю., ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МЕНЕДЖЕРА</i>	5
<i>Баранюк Н.І., Гоза В.М., РОЗУМІННЯ ПРОБЛЕМИ ДУХОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ</i>	9
<i>Безкоровайна С., ТВОРЧИСТЬ ЯК ЧИННИК АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ</i>	11
<i>Бліхар М.П., СЕРЕДОВИЩЕ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)</i>	15
<i>Боженко Н.Л., ЯК ПОДОЛАТИ СТРЕС В УМОВАХ СКЛАДНИХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В СУСПІЛЬСТВІ</i>	19
<i>Бойко А.О., РОЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ДИРИГЕНТА В УПРАВЛІННІ КОЛЕКТИВОМ КАМЕРНОГО ОРКЕСТРУ</i>	21
<i>Борисенко О.М., ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-КАР'ЄРНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ</i>	22
<i>Вакуленко Н., ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ І МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ</i>	25
<i>Варій М.Й., КРИЗА ДУХОВНОСТІ ТА ЇЇ ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ Й УПРАВЛІННЯ</i>	28
<i>Василишин Р., Поушева В., БІЗНЕС-КОНФЛІКТИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i>	30
<i>Васильченко З.М., ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКУ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА</i>	33
<i>Вдович С.М., ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ</i>	34
<i>Великий Я.Б., ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ СЛУЖБИ ПОРЯТУНКУ</i>	37
<i>Вівчар М., Павлишин О., УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	39
<i>Войцеховська О.В., ПРОБЛЕМА ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ</i>	42
<i>о. Матей Михайло Гаврилів, ДУХОВНІСТЬ, ПРАЦЯ І ЕКОНОМІЧНІ КРИЗИ</i>	44
<i>Гаврютіна М., СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОВЕДІНКИ УКРАЇНСЬКОГО СПОЖИВАЧА</i>	50
<i>Герило М., Гетманчук І., ПСИХОАНАЛІТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ</i>	54
<i>Гершон І.Р., Найпак П.В., ДОСВІД І ХАРАКТЕР ОСОБИСТОСТІ</i>	56
<i>Гребешкова О.М., Гребешков О.М., Кизенко О.О., МОДЕЛЬ «ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ» У ПІДГОТОВЦІ ЕКОНОМІСТІВ: ДЕЯКІ РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	59
<i>Гузенко І.М., ДУХОВНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ ПОДОЛАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ В УЧАСНИКІВ АТО</i>	62
<i>Гурлева Т.С., ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА У СУЧАСНОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ: ДІАЛОГ ЧИ МАНІПУЛЯЦІЯ?</i>	64
<i>Дубиніна М.І., СОЦІАЛЬНО-ПІДТРИМУЮЧА МЕРЕЖА ЯК КОПІНГ-РЕСУРС ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОК</i>	68
<i>Дуда Л.І., ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ</i>	70
<i>Дума Б., Сидорко Н., ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ХАРАКТЕРУ БІЗНЕСМЕНА-ЛІДЕРА</i>	73
<i>Дутчак Ю., Смолій М., НЕМАТЕРІАЛЬНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	77
<i>Євтушок О.В., Кохан М.О., ВИЩА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	80

<i>Жигайло В., ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....</i>	82
<i>Жигайло Н., ПСИХОЛОГІЯ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ В БІЗНЕСІ.....</i>	84
<i>Задорецька С.І., Дяків А.І., ЧИННИКИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХАРАКТЕРУ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	88
<i>Закалик Г.М., ЖИТТЄВІ СТРАТЕГІЇ ДУХОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН.....</i>	90
<i>Захарчин Г.М., ДУХОВНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ КРОС-КУЛЬТУРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....</i>	93
<i>Звір Х.Р., Данилевич Н.М., МОТИВУВАННЯ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....</i>	95
<i>Зошій І.В., МОРАЛЬНО-ЕТИЧНА СВІДОМІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	97
<i>Зошій Ю.Й., ЕКСТРЕМАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТІВ.....</i>	99
<i>Зошій Ю.Ю., ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.....</i>	100
<i>Калинчук І.Я., Стельмах О.В., КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ.....</i>	103
<i>Касян С.Я., ДУХОВНО-ПСИХОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ МАРКЕТИНГОВОГО ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....</i>	104
<i>Коваль О.О., Чечин Б.В., РОЛЬ АКТИВНОСТІ У САМОРОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ....</i>	108
<i>Колеснікова Я., Пушанко Б., МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ КРИЗОВОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	111
<i>Колосович О.С., ДУХОВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ.....</i>	113
<i>Конюхова Л. І., КЛЮЧОВІ СЛОВА РЕКЛАМИ ЯК ЗАСІБ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ.....</i>	115
<i>Копитко А.Д., СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ І ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ ДУХОВНОЇ КРИЗИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....</i>	117
<i>Кошова С.І., Гуменна Д.О., ЗНАЧЕННЯ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» У СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	121
<i>Кравчишин І.Б., СИСТЕМА СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....</i>	123
<i>Ксензова Ю., АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....</i>	126
<i>Куса А.Є., ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ УЯВИ В ДИЗАЙНЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	130
<i>Кухар О., Николайчук О., КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.....</i>	133
<i>Кушнірук В.В., МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ.....</i>	136
<i>Легендзевич Г.Я., РОЛЬ КУРАТОРА - НАСТАВНИКА СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ В ДУХОВНОМУ ЖИТТІ КОЛЕКТИВУ ТА ОСОБИСТОСТІ.....</i>	138
<i>Литвин А.В., Руденко Л.А., ДУХОВНЕ ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ Й ОСВІТА.....</i>	139
<i>Лобозинська С.М., СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ.....</i>	143
<i>Лукашенко Т.В., ВПЛИВ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ПАРКУ НА СТРАТЕГІЧНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ.....</i>	146
<i>Луць І.М., Карпінська Р.І., ПСИХОКОРЕКЦІЙНА ТА МЕДИЧНА ДОПОМОГИ ВІТЕРАНАМ АТО.....</i>	149
<i>Макаренко С.С., ДУХОВНІСТЬ ТА ЇЇ ПРОЯВ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	151
<i>Малий І.Й., ГНОСЕОЛОГІЯ ДУХОВНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....</i>	153

<i>Малярська Н.В., Вівчар І.С., Вівчар Р.Я., ЗДОРОВ'Я ТА ХВОРОБА – СКЛАДОВІ ПРЕВЕНТИВНОЇ МЕДИЦИНИ</i>	156
<i>Матвійків Д., ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ</i>	158
<i>Михасюк І.Р., ПИТАННЯ ДУХОВНОСТІ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНЦІВ В УМОВАХ МОСКОВСЬКОЇ (РОСІЙСЬКОЇ) АГРЕСІЇ</i>	161
<i>Мітрошенко О., Гладій С., ПОДОЛАННЯ КОМПЛЕКСУ МЕНШОВАРТОСТІ І ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОГО СТИЛЮ В КОНЦЕПЦІЇ ОСОБИСТОСТІ А. АДЛЕРА</i>	163
<i>Мних О.Б., Далік В.П., Польовська В.Т., СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПОЛІТИЧНІЙ ЕЛІТИ І ТОП-МЕНЕДЖМЕНТУ ДЕРЖАВНИХ ТА КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР ФІНАНСОВОГО І РЕАЛЬНОГО СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ</i>	165
<i>Моргун В.Ф., Тодорова І.С., СПОЖИВАННЯ ЯК РІЗНОВИД САМОДІЯЛЬНОСТІ У БАГАТОВИМІРНІЙ ТЕОРІЇ ОСОБИСТОСТІ</i>	169
<i>Мороз Л.І., СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА ПІДПРИЄМСТВА</i>	173
<i>Мохун О., Яксманицька О., УПРАВЛІНСЬКЕ РІШЕННЯ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	175
<i>Мрака Н.М., ПСИХОЛОГІЧНОГО АСПЕКТИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК</i>	177
<i>Музюкіна К.В., ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПСИХІКИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ</i>	180
<i>Неурова А.Б., РОЛЬ ВІЙСЬКОВИХ КАПЕЛАНІВ НА ВІЙНІ</i>	183
<i>Ніколащук П., МОТИВАЦІЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У РІЗНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕОРІЯХ</i>	186
<i>Новікова О., Жук Р., ТЛУМАЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КУЛЬТУРИ Й ОСОБИСТОСТІ У ПОГЛЯДАХ З. ФРОЙДА</i>	189
<i>Огірко О.В., СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ У ФОРМУВАННІ ДУХОВНОСТІ</i>	190
<i>Павлів М, Равренчук О., ЖИТТЄВА КРИЗА ЯК ЗМІНА ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ</i>	194
<i>Панасюк Н.А., ДІЯЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГА ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СЕРЕД СТУДЕНТІВ</i>	197
<i>Пачковський Ю.Ф., ДО ПРОБЛЕМИ ЦІННОСТЕЙ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ</i>	198
<i>Петльована М.Р., Данилевич Н.М., КУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ</i>	200
<i>Петринич О.Г., Булельо Л.М., СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОГО ІДЕАЛУ В УКРАЇНІ</i>	202
<i>Пинда Л.А., ДУХОВНІ ВИМІРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ ГАЛИЧИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ</i>	204
<i>Писарева А.О., Данилевич Н.М., ЛІДЕРСТВО У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ</i>	206
<i>Піштя О.І., Стельмах О.В., ВПЛИВ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ РЯТУВАЛЬНИКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ</i>	208
<i>Піщак О., Солук Ю., ЗНАЧЕННЯ САМООЦІНКИ У СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ</i>	210
<i>Поліщук В.М., САМОДОСТАТНІСТЬ УЧЕНОГО І ДИРЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНОЮ НАУКОЮ</i>	212
<i>Поліщук С.А., ПРО ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬО НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ПРОЕКТУ «ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНИНА В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ»</i>	215
<i>Поліщук Т., Прихід О., ЗНАЧЕННЯ САМООЦІНКИ ОСОБИСТОСТІ У СФЕРІ БІЗНЕСУ</i>	219
<i>Радченко С., Бордун М., КУЛЬТУРА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ</i>	222
<i>Радчук Г.К., ФЕНОМЕН ВІДЧУЖЕННЯ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ</i>	225
<i>Рижак Л., РИЗИК ЯК МАРКЕР ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ІННОВАЦІЙНОСТІ СУСПІЛЬСТВА</i>	228

<i>Романець З.О., ФУНКЦІЯ ДУХОВНОСТІ ТА ЇЇ ПРОЯВ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	230
<i>Росип М., ТРИВОЖНІСТЬ МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ ЯК НАСЛІДОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ НЕГАРАЗДІВ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....</i>	232
<i>Саврук І., Різник У., КРИЗА ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....</i>	234
<i>Савчин М.В., СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗДОРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....</i>	237
<i>Семчук М., ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	240
<i>Сидоренко Л.В., ДУХОВНІ ЦІННОСТІ В СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ.....</i>	243
<i>Сірко Р.І., Слободяник В.І., ТРЕНІНГ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗАСІБ ПОДАЛАННЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ ПСИХОЛОГА.....</i>	246
<i>Скальська Л.О., Горбачов В.О., ПСИХОЛОГІЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ.....</i>	248
<i>Солюк І.В., РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ, ЯК МЕХАНІЗМ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ У СУСПІЛЬСТВІ.....</i>	251
<i>Стасюк М.М., ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ВІД ПСИХОЛОГІЧНОГО РЕСУРСУ ДО УПРАВЛІНСЬКОГО ІНСТРУМЕНТУ.....</i>	253
<i>Стефанишин О.В., ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....</i>	255
<i>Сурмяк Ю.Р., Кудрик Л.Г., УРАХУВАННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ДУХОВНОГО СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	257
<i>Тарнавська Х.Р., Данилевич Н.М., Кохан М.О., ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ОРГАНІЗАЦІЇ.....</i>	261
<i>Терлецька Н.В., Терлецька М.В., ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАЦІЄНТІВ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ.....</i>	264
<i>Терлецька Ю.М., ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОДУХОВНОЇ І ПСИХОЕКОНОМІЧНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ ГРОМАДЯН УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....</i>	267
<i>Тригуб О.В., ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....</i>	269
<i>Філь Р.І., Стельмах О.В., ПРОБЛЕМА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ.....</i>	272
<i>Хоронжий А.Г., ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ.....</i>	274
<i>Цавалюк Т.О., ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....</i>	276
<i>Цюпрік А.Я., УПРАВЛІНСЬКИЙ ПІДХІД ДО САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....</i>	279
<i>Чуріліна Б.І., Лисий І. В., ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ НА ЕТАПІ ВИДІЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ.....</i>	281
<i>Шептицька А.О., ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ В ПСИХОЛОГІЇ БІЗНЕСУ.....</i>	283
<i>Щерба Г.І., ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС.....</i>	285
<i>Яремчук Н.З., Максимець Ю.В., «СЛІПІ» РЕФОРМИ. КРАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....</i>	287
<i>Яцура В.В., СИСТЕМНА УПРАВЛІНСЬКА КРИЗА І ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ.....</i>	290
<i>Iwona Dorota Czechowska, THE ECONOMIC MECHANISM OF FINANCIAL CONSUMER PROTECTION IN POLAND.....</i>	294

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
ДУХОВНОСТІ В ЕКОНОМІЦІ ТА УПРАВЛІННІ**

Збірник тез
III Всеукраїнської науково-практичної конференції

19 квітня 2017 року
Львів

Текст надруковано в авторській редакції.

Верстання
Максимець Ю.В.

Відповідальні за випуск
Яцура В.В., Жигайло Н.І., Максимець Ю.В.

Підписано до друку 06.03.2017 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 17,69. Зам. 14/05-03.

Видавництво “СПОЛОМ” 79008 Україна,
м. Львів, вул. Краківська, 9. Тел./факс: (380-32) 297-55-47.
E-mail: spolom_lviv@ukr.net.
Свідоцтво суб'єкта видавничої діяльності:
серія ДК, № 2038 від 02.02.2005 р.

Друк ФОП Гуменецький М. В.
81630 Львівська обл., Миколаївський р-н,
с. Гонятичі, вул. Польова, 10.
Свідоцтво фізичної особи-підприємця:
№ 083613 від 18.08.2008 р.